EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 17.12.2025
COM(2025) 770 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om genomförandet av innovationsfonden 2024

Innehållsförteckning

1. Projektportföljens bidrag till EU:s klimatneutralitetsmål 2

2. Milstolpar i genomförandet 2024 4

2.1. Ansökningsomgångar för bidrag 4

2.1.1. Resultat av ansökningsomgången IF23 NZT 4

2.1.2. Inledande av innovationsfondens ansökningsomgångar 2024 (IF24) 8

2.2. Auktioner 8

2.2.1. Resultat av IF23-auktionen 8

2.2.2. Inledande av IF24-auktionen 9

2.2.3. Auktioner som en tjänst 10

2.3. Kopplingar till andra program 10

2.3.1. Europeiska investeringsbanken (EIB) 10

2.3.2. Europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP) 11

3. Tillståndet för innovationsfondens portfölj 2024 11

3.1. Översikt över ansökningsomgångarnas resultat 11

3.2. Projektens mognadsgrad, genomförandestatus och utmaningar 12

3.3. Portfölj efter sektor 13

3.4. Geografisk balans 16

3.5. Undvikande av växthusgasutsläpp 19

4. Kommunikation och åtgärder för ökad synlighet 19

4.1. Nätverket av nationella kontaktpunkter 19

4.2. Innovationsfondens expertgrupp och interaktion med berörda parter 20

4.3. Kunskapsutbyte 20

4.4. Framgångshistorier 20

5. Slutsats 21

Enligt artikel 10a.8 i direktivet om EU:s utsläppshandelssystem måste Europeiska kommissionen årligen rapportera till kommittén för klimatförändringar om genomförandet av innovationsfonden (*fonden*), som syftar till att få ut nya lösningar för att fasa ut fossila bränslen från sektorer som omfattas av EU:s utsläppshandelssystem på marknaden i hela det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Detta finansieringsinstrument stöder införandet av innovativ teknik och flaggskeppsprojekt som kan leverera betydande minskningar av växthusgasutsläppen och visa upp affärsnyttan av ”ren industri”. Fonden utformades som en del av den europeiska gröna given och i linje med Parisavtalets mål, i syfte att stödja Europas omställning till klimatneutralitet och samtidigt stärka dess konkurrenskraft.

Fonden stöder projekt genom enhetsbelopp (vanliga bidrag) och enhetsbidrag (auktioner).

I denna rapport redovisas tilldelningen av projektmedel per sektor och stödberättigat land samt analyseras hur projekten bidragit till EU:s politiska mål. Rapporten omfattar fondens genomförande under perioden 1 januari–31 december 2024.

1. PROJEKTPORTFÖLJENS BIDRAG TILL EU:S KLIMATNEUTRALITETSMÅL

Industriplanen för den gröna given syftar till att öka konkurrenskraften hos Europas nettonollindustri, i synnerhet genom förordningen om nettonollindustrin, som fastställer mål för och påskyndar utbyggnaden av nettonollindustrins kapacitet. Fonden stöder direkt denna politik genom införandet av ett särskilt ämnesområde för tillverkning av ren teknik med en budget på 1,4 miljarder euro inom ramen för ansökningsomgången IF23 NZT för vanliga bidrag. Detta innebär att fonden sammantaget stöder en robust portfölj[1] av projekt som syftar till att främja tillverkningen av teknik av central betydelse för omställningen till klimatneutralitet. Sammanlagt har 25 nya projekt för tillverkning av ren teknik valts ut i ansökningsomgången IF23 NZT, utöver de 15 befintliga projekt som är inriktade på att utveckla, bygga och driva tillverkningsanläggningar för viktiga komponenter för energilagring, förnybar energi och energiintensiva industrier.

(i) I och med detta uppgår fondens totala stöd till nettonolltillverkning[2] till 2,4 miljarder euro. Dessa projekt syftar till att installera tillverkningskapacitet för solceller motsvarande 8,1 GW per år och produktionskapacitet för elektrolysanläggningar motsvarande 11,6 GW per år.

(ii) Totalt har innovationsfonden sedan 2020 tilldelat 41 innovationsprojekt över 5 miljarder euro till stöd för industriell koldioxidhantering. Detta inbegriper koldioxidavskiljningskapacitet på upp till 18,6 miljoner ton koldioxid per år för avskiljning och lagring av koldioxid (vilket skulle kunna uppfylla 37 % av det mål för kapacitet för koldioxidinjektion som fastställs i förordningen om nettonollindustrin) och en kapacitet för koldioxidinjektion på upp till 11,7 miljoner ton per år (23 % av målet för kapacitet för koldioxidinjektion enligt förordningen om nettonollindustrin).

Fonden kommer också att öka andelen förnybar energi i elmixen och förbättra energitryggheten genom att stödja införandet av den teknik som står i fokus för det reviderade direktivet om förnybar energi, EU:s handlingsplan för vindkraft och strategin för att uppfylla EU:s ambitioner för havsbaserad förnybar energi. Med de projekt som valts ut i ansökningsomgången IF23 inräknade stöder innovationsfonden 11 projekt inom vindkraft eller tillverkning för vindkraft (med ett beviljat stöd på 375 miljoner euro), 14 projekt inom solenergi eller tillverkning för solenergi (607 miljoner

[1] Projekt som tilldelats medel i IF23 omfattas av rapporten för 2024, trots att de aktuella bidragsavtalen undertecknades i början av 2025.

[2] Projekt för tillverkning av komponenter för förnybar energi, energilagring eller energiintensiv industri inom innovationsfondens sektorer.

euro) fem havs- och vattenkraftsprojekt (118 miljoner euro) och ett geotermiskt projekt (92 miljoner euro).

I REPowerEU-planen framhålls vätgas producerad med hjälp av förnybar el, s.k. förnybar vätgas av icke-biologiskt ursprung[3], som ett klimatneutralt alternativ för sektorer där det är svårt att fasa ut fossila bränslen. Fonden stöder demonstration av innovativ teknik baserad på förnybar vätgas och spelar därför en viktig roll i genomförandet av EU:s vätgasstrategi. De tillkännagivna och befintliga resultaten från IF23 innebär att 27 projekt med en årlig produktionskapacitet på över 750 kiloton förnybar vätgas av icke-biologiskt ursprung och koldioxidsnål vätgas har fått finansiering.

Energilagring är avgörande både för mobilitetssektorn och för att balansera elproduktionen på nätnivå. Innovationsfonden har beviljat 752 miljoner euro till 13 projekt för mobilitet, intradagslagring och långtidslagring. Det rör sig om projekt inom exempelvis termisk energilagring i granit, underjordisk värmelagring för fjärrvärmesystem, batterienergilagringssystem på nätnivå (BESS) och pumpad vattenlagring.

Fonden stöder också utveckling av alternativa bränslen i linje med ReFuelEU Aviation- och FuelEU Maritime-förordningarna genom följande tilldelning:

(i) 1,6 miljarder euro till bränsleprojekt, inklusive 612 miljoner euro för bränsle som produceras uteslutande för transportsektorn. Bland dessa projekt rör 14 vätgas (522 miljoner euro), fem e-metanol (273 miljoner euro), tre ammoniak (530 miljoner euro), två hållbart flygbränsle (206 miljoner euro), två e-metan (87 miljoner euro) och ett flytande biogas (4 miljoner euro).

(ii) Åtta mobilitetsprojekt som syftar till undvikande av utsläpp motsvarande 27 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Bland dessa ingår sex projekt inom sjöfartssektorn som får särskilt stöd på 211 miljoner euro, och finansiering av ett elflygplan med 95 miljoner euro.

Slutligen har fondens projekt en betydande potential att bidra till att uppnå den europeiska klimatlagens mål att minska växthusgasutsläppen med 963 miljoner ton koldioxidekvivalenter under tio år[4]. Med tanke på den stora potentialen för reproducerbarhet hos den teknik som används kommer detta i betydande grad att bidra till att göra Europa till världens första klimatneutrala kontinent senast 2050.

I slutet av 2024 hade innovationsfonden undertecknat eller valt ut 199 projekt i 26 länder och tilldelat sammanlagt 11,2 miljarder euro i stöd.

I tabellen nedan ges en översikt över dessa projekt per kategori:

	Utvalt i IF23		Befintlig portfölj		Kombinerat	
	Antal	**Finansiering**	**Antal**	**Finansiering**	**Antal**	**Finansiering**
Avskiljning och geologisk lagring av koldioxid (CCS)	8	936 160 409 euro	12	1 987 720 372 euro	20	2 923 880 781 euro
Energiintensiva industrier (EII)	39	1 831 432 232 euro	61	3 278 349 963 euro	100	5 109 782 195 euro
Energilagring	12	1 099 273 509 euro	16	374 380 998 euro	28	1 473 654 507 euro
Lagring av förnybar energi	18	524 228 263 euro	25	799 278 346 euro	43	1 323 506 609 euro

[3] *RFNBO hydrogen*, där *RFNBO* står för *renewable fuel of non-biological origin*, dvs. förnybara bränslen av icke-biologiskt ursprung.

[4] Inbegripet projekt som valts ut i ansökningsomgången IF23.

Mobilitet	8	377 956 916 euro	0	-	8	377 956 916 euro
Totalt	**85**	**4 769 051 328 euro**	**114**	**6 439 729 680 euro**	**199**	**11 208 781 008 euro**

2. MILSTOLPAR I GENOMFÖRANDET 2024

2.1. Ansökningsomgångar för bidrag

2.1.1. Resultat av ansökningsomgången IF23 NZT

Den 12 april 2024 meddelade generaldirektoratet för klimatpolitik (GD Klimatpolitik) att 337 förslag från 27 länder hade lämnats in inom ramen för innovationsfondens ansökningsomgång 2023 för nettonollteknik (IF23 NZT)[5]. Hjälpcentralen öppnades under inlämningsperioden och besvarade 1 106 frågor från sökande.

Inom ramen för förslagen, som syftar till att minska växthusgasutsläppen med nästan 1,4 miljarder ton koldioxidekvivalenter under de första tio driftsåren, söktes totalt 24,6 miljarder euro (mer än sex gånger den tillgängliga budgeten) i finansiering. Den rekordhöga nivån av deltagande i IF23 bekräftar fondens avgörande roll när det gäller att stödja europeiska föregångare inom ren teknik och skala upp EU:s tillverkningskapacitet för nettonollteknik.

Antalet inkomna förslag varierar mellan de olika stödberättigande **ämnesområdena**:

(i) 137 för allmän utfasning av fossila bränslen (storskalig).
(ii) 56 för tillverkning av ren teknik.
(iii) 51 för allmän utfasning av fossila bränslen (medelstor skala) och pilotprojekt.
(iv) 42 för allmän utfasning av fossila bränslen (småskalig).

På området tillverkning av ren teknik gällde de flesta ansökningar tillverkning av komponenter för vätgasproduktion. Övriga gällde batterivärdekedjan och förnybar energi, närmare bestämt solenergi, vindkraft och värmepumpar.

I mobilitetskategorin[6] (10 % av antalet inkomna förslag), avsåg över 70 % av förslagen sjöfartssektorn.

Den 23 oktober 2024, i slutet av utvärderingsförfarandet, tillkännagav GD Klimatpolitik att generaldirektoratet skulle investera intäkter från utsläppshandel motsvarande 4,8 miljarder euro i 85 utvalda projekt från 18 länder[7]. Dessa projekt bör tas i drift före 2030 och skulle kunna minska växthusgasutsläppen med omkring 476 miljoner ton koldioxidekvivalenter under de första tio driftsåren.

Antalet utvalda projekt varierade mellan de olika stödberättigande **kategorierna**:

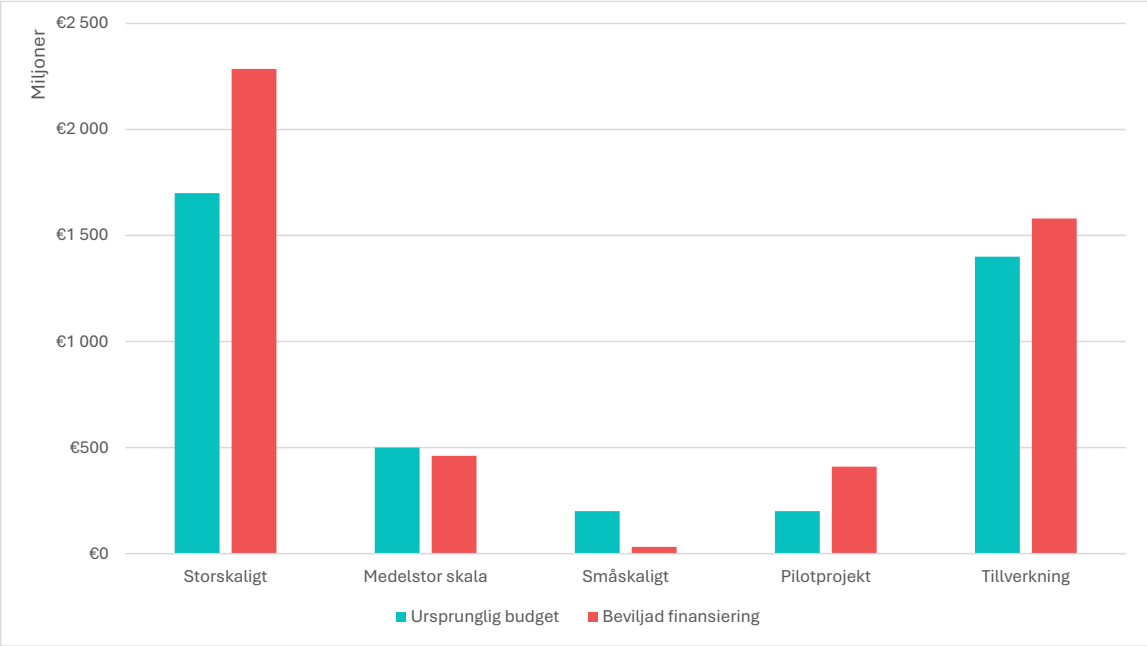
[5] Ansökningsomgången IF23 inleddes den 23 november 2023 med en tillgänglig budget på 4 miljarder euro, inklusive 1,4 miljarder euro särskilt avsatta för projekt för tillverkning av ren teknik.

[6] Denna nya kategori lades till med anledning av 2023 års översyn av direktivet om EU:s utsläppshandelssystem.

[7] Nu omfattas också Estland och Slovakien. Antalet utvalda projekt kan komma att ändras efter det att bidragsavtalet har upprättats.

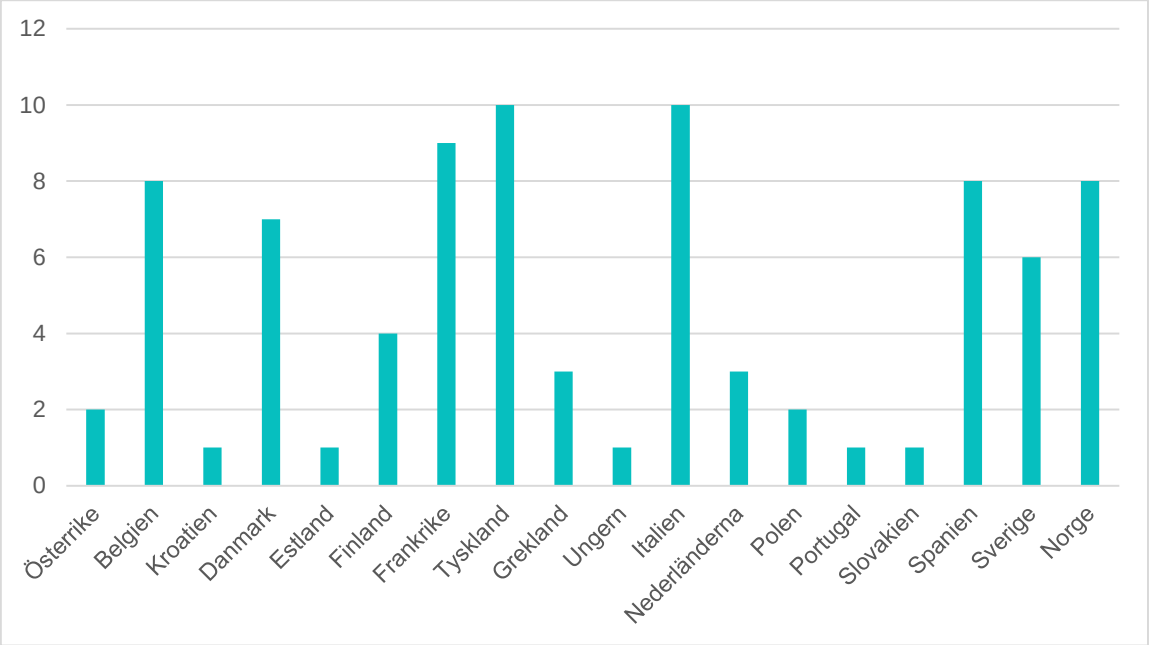
(i) 47 för energiintensiva industrier, inklusive avskiljning, användning och lagring av koldioxid (av 204 mottagna förslag).
(ii) 18 för förnybar energi (av 65).
(iii) 12 för energilagring (av 35).
(iv) 8 för mobilitet, inklusive sjö-, flyg-, och vägtransporter (av 34).

För första gången tilldelades alla 149 projekt som klarade utvärderingen STEP-stämpeln, en ny kvalitetsmärkning för högkvalitativa projekt som bidrar till målen för den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP). Utöver de 85 projekt som förhandsutvaldes för finansiering fick även 64 andra projekt som klarade alla utvärderingströsklar stämpeln. Detta kommer att underlätta deras tillgång till andra möjligheter att få offentligt och privat stöd.

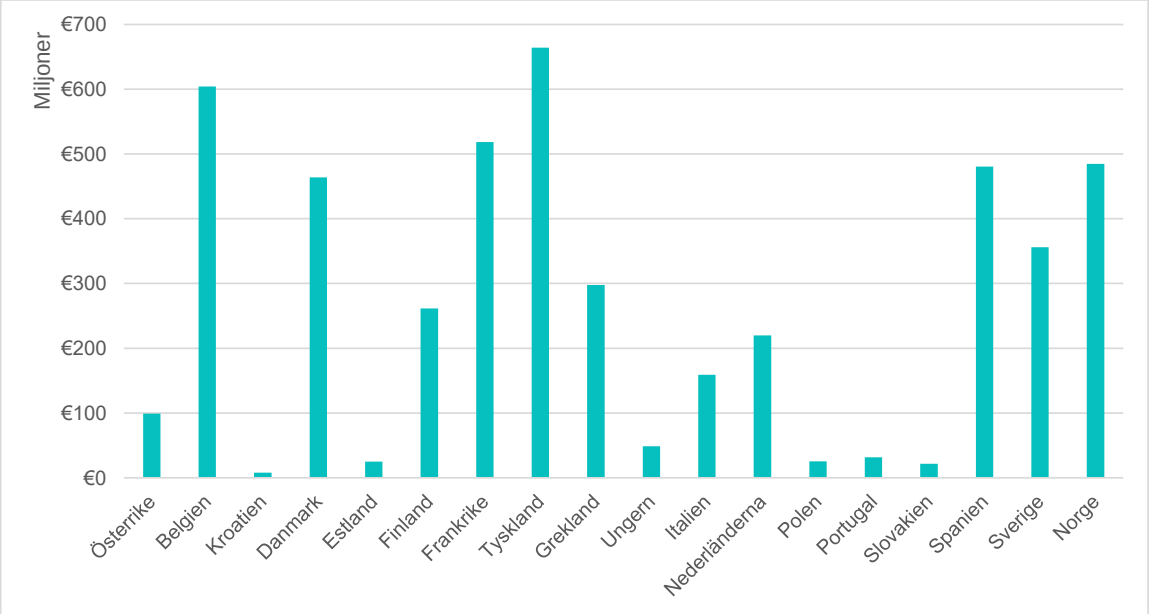

Figur 1: Beviljat bidragsvärde och ursprunglig budget för projekt per ämnesområde (IF23 NZT)[8]

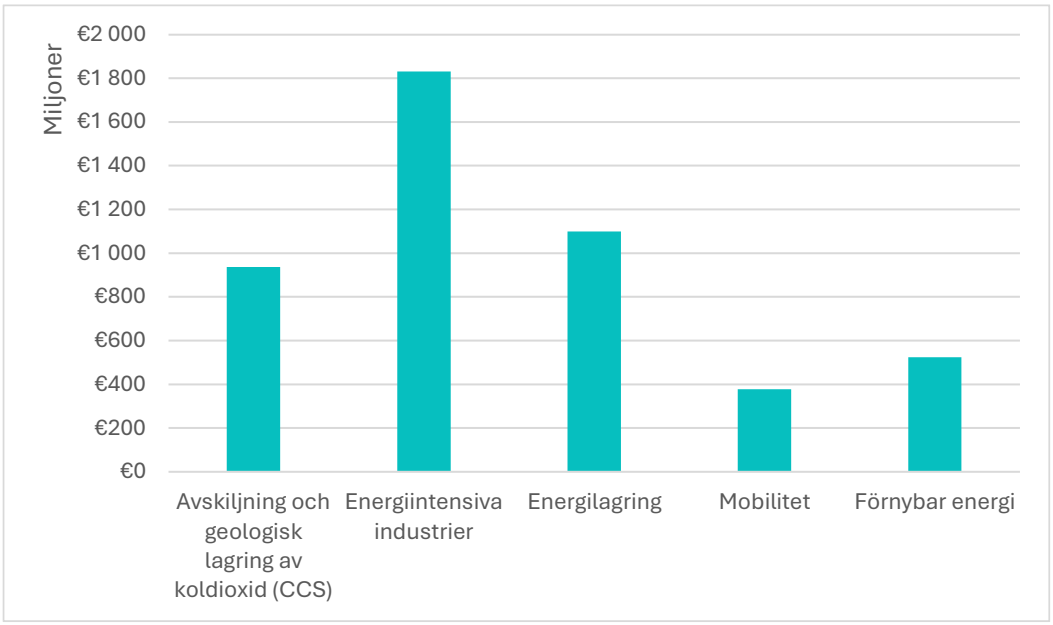
[8] Enligt artikel 3 i kommissionens beslut om finansiering av åtgärder inom ramen för innovationsfonden är en ökning på upp till 20 % över det maximala bidraget tillåten. Den möjligheten användes på grund av den höga kvaliteten på de ansökningar som mottogs i ansökningsomgången.

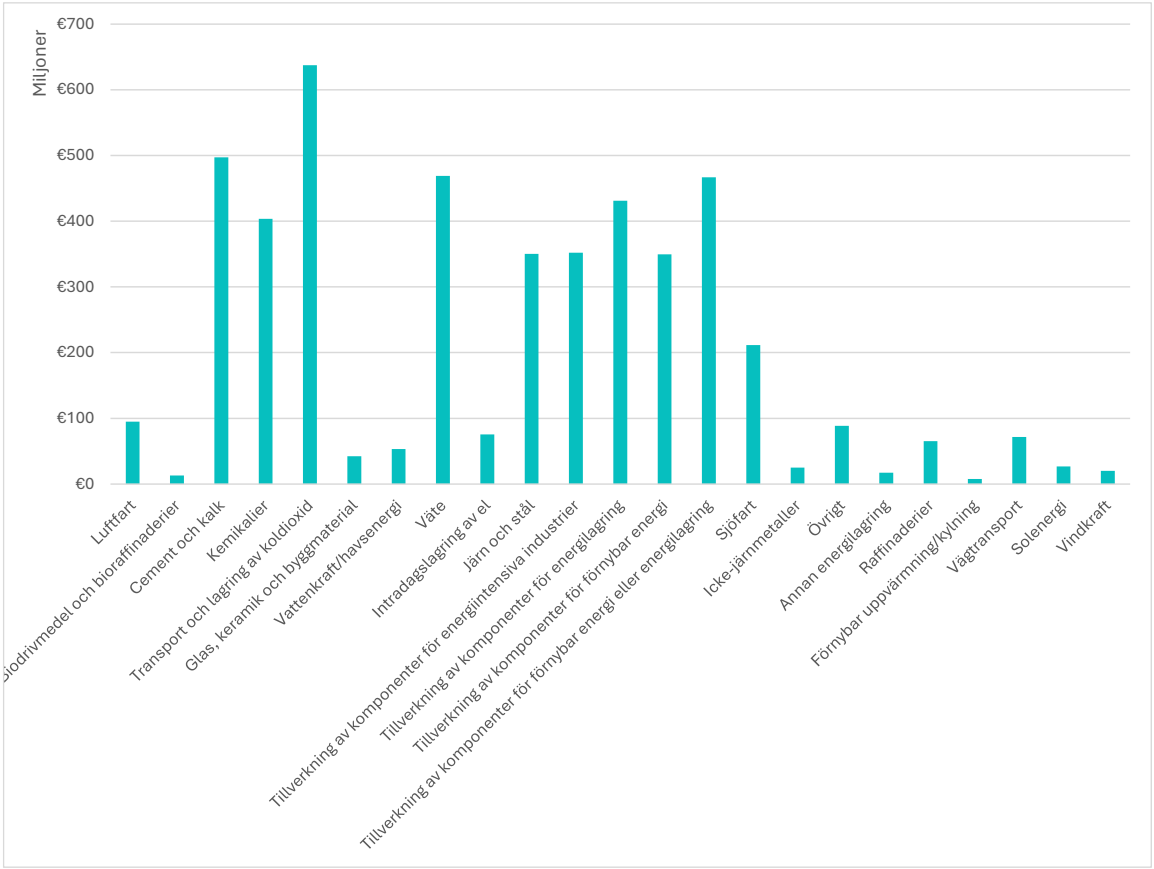
Figur 2: Antal projekt som valts ut för finansiering per första lokaliseringsland (IF23 NZT)

Figur 3: Beviljat bidragsvärde för projekt per första lokaliseringsland (IF23 NZT)

Figur 4: Beviljat bidragsvärde per projektkategori

Figur 5: Beviljat bidragsvärde per projektsektor

2.1.2. Inledande av innovationsfondens ansökningsomgångar 2024 (IF24)

Den 3 december 2024 inledde kommissionen innovationsfondens ansökningsomgångar för 2024, med 4,6 miljarder euro öronmärkta för att främja nettonollteknik, elektriska fordon, battericellstillverkning och förnybar vätgas.

Den totala budgeten delades upp på tre ansökningsomgångar enligt följande:

(i) 2,4 miljarder euro för nettonollteknik (ansökningsomgången IF24 NZT).
(ii) 1 miljard euro för tillverkning av battericeller för elfordon (IF24-batteri).
(iii) 1,2 miljarder euro för produktion av förnybar vätgas[9] (IF24-auktionen).

I samtliga tre ansökningsomgångar tillämpas **nya resilienskriterier** för att stödja REPowerEU och skydda EU från beroende av en enda leverantör.

Ansökningsomgången IF24 NZT syftar till att stödja både projekt i olika skalor för utfasning av koldioxid och projekt med inriktning på tillverkning av komponenter för förnybar energi, energilagring, värmepumpar och vätgasproduktion. Projekten kommer att bedömas på grundval av sin potential att minska växthusgasutsläppen, innovationsgrad, mognadsgrad, reproducerbarhet och kostnadseffektivitet. För första gången kunde länderna också komplettera den totala budgeten för ordinarie ansökningsomgångar via nationella finansieringssystem för projekt för utfasning av fossila bränslen och för produktion av ren energi[10]. Med hjälp av detta nya alternativ, som kallas ”**bidrag som en tjänst**”, kan stödberättigade länder dra nytta av innovationsfondens utvärderingsprocess och effektivisera förfarandet för godkännande av statligt stöd.

Ansökningsomgången **IF24-batteri** är en nyhet. Den syftar till att stärka EU:s batteritillverkningsindustri genom att stödja projekt som tillverkar innovativa battericeller för elfordon. De utvalda projekten kommer att stödja **EU:s omställning till en ren, konkurrenskraftig och resilient industriell bas**, minska importberoendet och främja utvecklingen av ren teknik och industriellt ledarskap.

Den 17–18 december 2024 anordnade Cinea och GD Klimatpolitik informationsdagar online, där de två ansökningsomgångarnas viktigaste inslag och tilldelningskriterier, samt lärdomar från tidigare ansökningsomgångar, presenterades. Projektansvariga kunde ansöka fram till den 24 april 2025. Sökande som valts ut förväntas underteckna bidragsavtal senast under första kvartalet 2026.

IF24-auktionen beskrivs mer ingående i rapporten.

2.2. Auktioner

2.2.1. Resultat av IF23-auktionen

Den 19 februari 2024 tillkännagav Cinea att 132 anbud från 17 länder hade inkommit under IF23-auktionen[11]. Auktionen övertecknades 15 gånger. Hjälpcentralen öppnades under den period då anbud fick lämnas och besvarade 352 frågor från sökande.

Den totala planerade elektrolyskapaciteten för alla anbud var 8,5 gigawatt (GW). På tio år skulle detta kunna leda till en total produktionsvolym på 8,8 miljoner ton förnybar vätgas. Varje år skulle

[9] Kategoriseras som förnybart bränsle av icke-biologiskt ursprung.

[10] Från och med 2025 är bidrag som en tjänst tillgängligt även för projekt inom tillverkning av ren teknik.

[11] IF23-auktionen inleddes den 23 november 2023 med en tillgänglig budget på 800 miljoner euro. Anbudsgivarna hade fram till den 8 februari 2024 på sig att ansöka.

detta kunna täcka nästan 10 % av REPowerEU-planens mål för inhemsk produktion av förnybar vätgas till 2030.

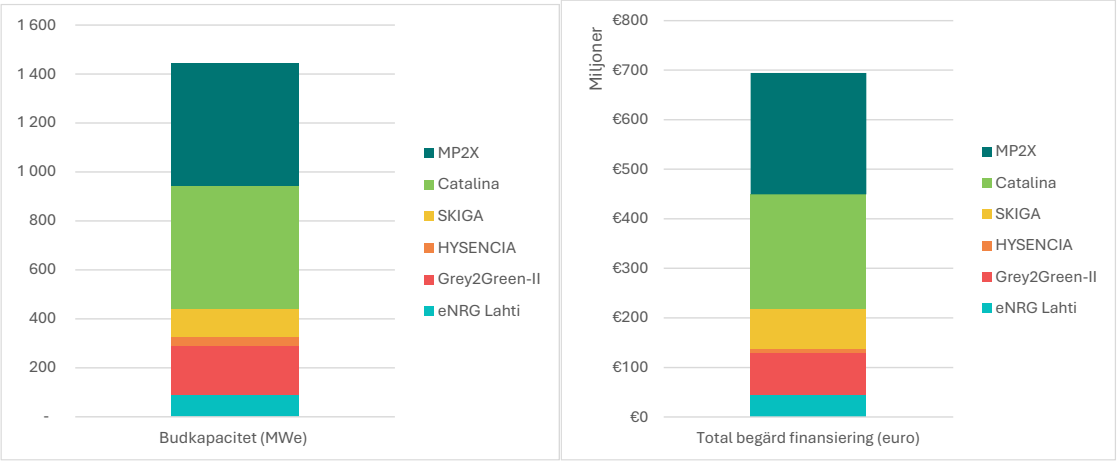
De inlämnade anbuden varierade mellan 0,37 euro och 4,50 euro (maximipris) per kg producerad vätgas.

Av de 132 anbuden var 119 stödberättigande och uppfyllde kraven. Sedan anbuden utvärderats rangordnade Cinea de godkända projekten efter anbudspris.

Den 30 april 2024 hade sju projekt valts ut för att få IF-bidraget på nästan 720 miljoner euro. De hade lämnat anbud med ett pris på mellan 0,37 och 0,48 euro per kg producerad förnybar vätgas.

Den 7 oktober 2024 hade bidragsavtal undertecknats för sex av de sju projekten. Projekten kommer att genomföras i fyra länder[12]. Det totala stödbeloppet uppgår till 695 miljoner euro. Projekten får subventioner på mellan 8 och 245 miljoner euro för anläggningar med en kapacitet på mellan 35 och 500 elektriska megawatt. De kommer endast att få den beviljade subventionen om de producerar certifierad och verifierad förnybar vätgas av icke-biologiskt ursprung inom en period på upp till tio år.

De utvalda projekten har nu upp till fem år på sig att börja producera förnybar vätgas. De har potential att producera upp till 1,52 miljoner ton förnybar vätgas av icke-biologiskt ursprung under sina första tio år i drift, vilket skulle innebära undvikande av utsläpp motsvarande 10 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Deras produktion kommer att bidra till försörjningen av många sektorer, såsom sjötransporter, tunga transporter, jordbruk och produktion av e-metan och e-metanol.

Figur 6: Budkapacitet för de sex undertecknade projekt för förnybart bränsle av icke-biologiskt ursprung som tilldelades finansiering vid IF23-auktionen

2.2.2. Inledande av IF24-auktionen

IF24-auktionen, den andra auktionen inom ramen för Europeiska vätgasbanken, syftade till att stödja både projekt för produktion av förnybar vätgas av icke-biologiskt ursprung oavsett förbrukningssektor (1 miljarder euro) och projekt med köpare inom sjöfartssektorn (200 miljoner euro). Auktionens budget ökades med 400 miljoner euro jämfört med IF23-auktionen.

För att förbereda sig för ansökan kunde projektansvariga ta del av ansökningshandlingarna samt avsnittet ”Frågor och svar” på EU-portalen för finansiering och anbud. Kommissionen uppmanade dem också att diskutera sin slutförandegaranti med ett finansinstitut så snart som möjligt för att öka sina chanser att lyckas. Den 10 december 2024 höll Cinea en informationsdag online där den nya

[12] Finland, Norge, Portugal och Spanien.

auktionens viktigaste inslag och tilldelningskriterier, samt de lärdomar som dragits från den föregående auktionen, presenterades. Anbudsgivarna hade fram till den 20 februari 2025 på sig att ansöka. Utvalda anbudsgivare förväntas underteckna bidragsavtal inom nio månader efter det att ansökningsomgången avslutats.

2.2.3. Auktioner som en tjänst

I samband med IF23-auktionen erbjöd kommissionen för första gången möjligheten auktion som en tjänst. Systemet möjliggör för stödberättigade länder att finansiera anbudsgivare som inte valts ut för ekonomiskt stöd till följd av budgetbegränsningar. På så vis kan stödberättigade länder dra nytta av en EU-omfattande urvalsprocess och med nationella medel stödja projekt på sitt territorium utan att behöva genomföra en separat auktion på nationell nivå. Detta säkerställer ett snabbt och effektivt godkännande av statligt stöd, vilket minskar de administrativa bördorna och kostnaderna för alla parter.

Tyskland var det första land som utnyttjade denna funktion och anslog 350 miljoner euro från sin budget till stödberättigande anbud i landet. Beslutet godkändes enligt EU:s regler om statligt stöd den 5 april 2024[13].

Den 18 november 2024 tillkännagav Spanien, Litauen och Österrike att de skulle använda systemet i samband med IF24-auktionen och att de hade avsatt upp till 836 miljoner euro från nationella medel för att stödja projekt i sina länder.

Att mobilisera finansiering inom ramen för en gemensam EU-auktionsplattform är ett effektivt sätt att öka möjligheterna och samtidigt minska kostnaderna för industrin. Dessa åtgärder från medlemsstaternas sida visar att de strävar efter att uppfylla de mål för införande av ren energi som fastställts nationellt och på EU-nivå och stödja industrins utfasning av fossila bränslen.

2.3. Kopplingar till andra program

2.3.1. Europeiska investeringsbanken (EIB)

Den 2 maj 2024 tillkännagav EIB att man skulle stödja utrullningen av Eavor-Loop, ett innovativt projekt för el och geotermisk uppvärmning i Bayern, med ett lån på nästan 45 miljoner euro. Ett bidragsavtalför projektet, som valdes ut under innovationsfondens andra storskaliga ansökningsomgång, hade redan undertecknats i början av 2023. Det beslutet understryker fondens värdefulla roll när det gäller att finansiera och stödja viktig skalbar teknik som syftar till att uppnå klimatneutralitet och energitrygghet.

Den 3 december 2024 tillkännagav kommissionen och EIB ett nytt partnerskap till stöd för investeringar i EU:s batteritillverkningssektor. Detta partnerskap kommer att innebära ett tillskott på 200 miljoner euro (lånegaranti) från fonden till InvestEU-programmet. Detta ska läggas till det belopp på 1 miljard euro som är tillgängligt för tillverkning av battericeller för elfordon inom ramen för IF24-batteri. Som en del av det nya partnerskapet investerar EIB också ytterligare 1,8 miljarder euro i batterivärdekedjan i bredare bemärkelse. Totalt kommer dessa gemensamma insatser att innebära 3 miljarder euro i offentligt stöd till utvecklingen av en konkurrenskraftig och hållbar europeisk batteriindustri.

EIB ansvarar också för projektutvecklingsstöd för att underlätta tillgången till finansiering från fonden och andra EU-system, nationella bidrag och privat finansiering. År 2024 undertecknade och

[13]Se Riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi.

genomförde EIB 23 avtal om projektutvecklingsstöd. Totalt slutfördes 30 uppdrag om projektutvecklingsstöd. Sedan programmet inleddes har 62 projekt undertecknat ett stödavtal och genomförts. Resultaten av projektutvecklingsstödet blir allt tydligare. Under 2024 beviljades nio projekt som tidigare inte valts ut bidrag inom ramen för ansökningsomgången IF23. Projektutvecklingsstödet har utökats till att omfatta projektutvecklare som ännu inte har ansökt om stöd från fonden, och ansökningarna görs nu direkt till EIB.

Utöver att ge projektansvariga möjlighet att förfina sina förslag underlättar EIB också deras tillgång till andra finansieringsmöjligheter. År 2024 fick fyra projekt bidrag eller tilldelades särskild status på nationell nivå, tre valdes ut av Breakthrough Energy Catalyst, antingen som mottagare av bidrag/finansiering eller som företagsprojekt på energiområdet, ett togs med i förteckningen över projekt av gemensamt intresse och ett i förteckningen över STEP-stämplade projekt.

2.3.2. Europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP)

Den 7 februari 2024 lanserade kommissionen STEP, ett initiativ som syftar till att öka EU:s industriella konkurrenskraft och minska dess externa beroende. STEP drar nytta av finansiella resurser från en rad EU-finansieringsprogram, däribland innovationsfonden. Initiativet innefattar en kvalitetsmärkning som syftar till att lyfta fram lovande projekt inom ren och resurseffektiv teknik, digital teknik och teknikintensiv innovation.

I oktober 2024 valde kommissionen ut 85 innovativa nettonollprojekt som beviljades sammanlagt 4,8 miljarder euro i bidrag inom ansökningsomgången IF23. Alla dessa projekt tilldelades STEP-stämpeln. Ytterligare 64 ofinansierade projekt fick också stämpeln, och 39 av dessa samtyckte till att deras information offentliggjordes av kommissionen.

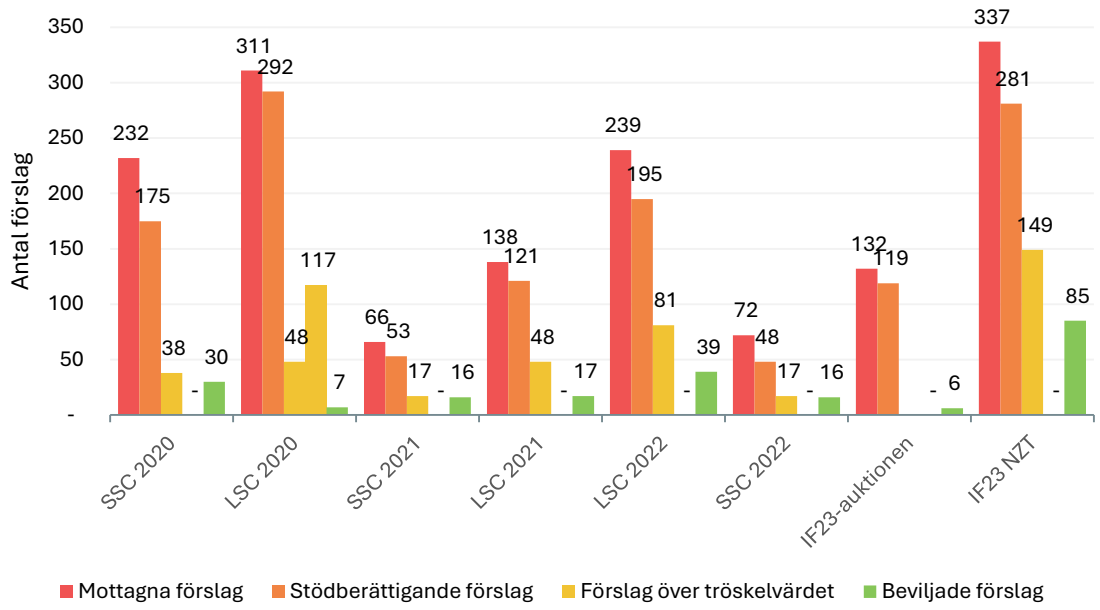
I december 2024 offentliggjordes den första förteckningen över projekt som tilldelats STEP-stämpeln på STEP-portalen. EU-kommissionen främjar aktivt dessa projekt bland offentliga finansieringsorgan, t.ex. myndigheter i medlemsländerna som förvaltar sammanhållningspolitiska fonder och återhämtnings- och resiliensplaner, samt bland privata investerare. Som kvalitetsutmärkelse bör STEP-stämpeln bidra till projektens förmåga att attrahera privat finansiering.

3. TILLSTÅNDET FÖR INNOVATIONSFONDENS PORTFÖLJ 2024

3.1. Översikt över ansökningsomgångarnas resultat

Sedan 2020 har kommissionen anordnat åtta ansökningsomgångar för vanliga bidrag och två konkurrensutsatta anbudsförfaranden i form av auktioner[14]. Vid utgången av 2024 hade 131 projekt undertecknat bidragsavtal till ett sammanlagt värde av 7,4 miljarder euro. Avtal om ytterligare 86 projekt höll på att utarbetas. Samtliga ansökningsomgångar övertecknades, och det genomsnittliga begärda beloppet var nio gånger högre än den tillgängliga budgeten.

[14] Ansökningsomgången och auktionen inom IF24 var öppna för inlämning av förslag från och med den 31 december 2024.

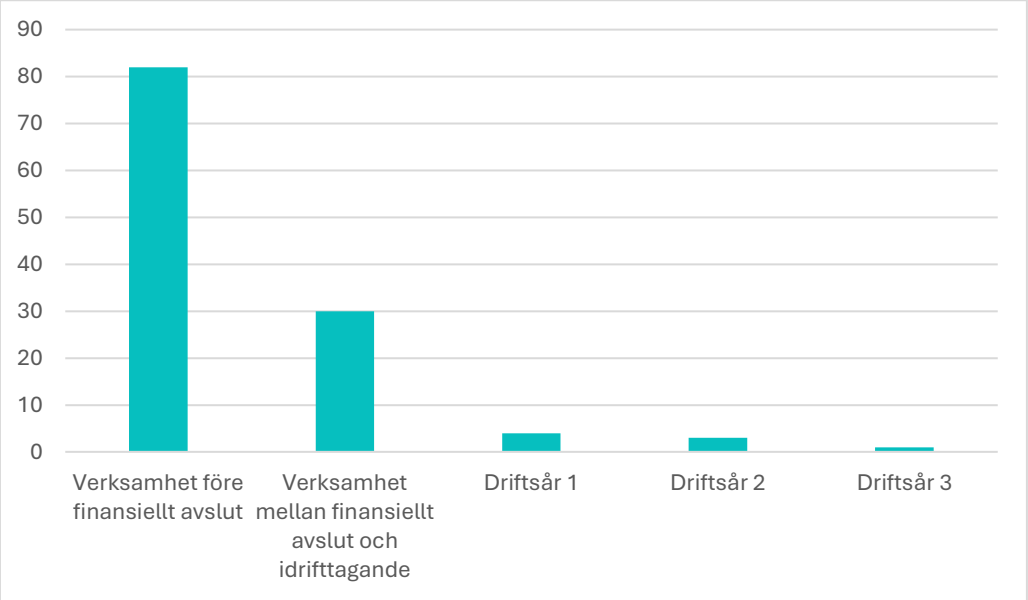

Figur 7: Resultat av deltagande i ansökningsomgången (fördelning)[15]

3.2. Projektens mognadsgrad, genomförandestatus och utmaningar

I slutet av 2024 hade totalt 36 projekt uppnått delmålet ”Finansiellt avslut”. Detta delmål innebär att både nödvändig finansiering och miljötillstånd och bygglov för projekten har ordnats. Av dessa 36 projekt har sju gått vidare till nästa delmål, ”Idrifttagande”, enligt godkännande från Cinea. I de återstående 82 aktiva projekten strävar man efter att uppnå statusen ”Finansiellt avslut”. Hittills har 306 miljoner euro beviljats. Bland de 44 projekt som fått medel utbetalda fördelar sig utbetalningarna som följer:

[15] Eftersom stödberättigade auktionsprojekt rangordnas efter pris är kategorin ”Förslag över tröskelvärdet” inte relevant för dem.

Figur 8: Projektfas

Avslutanden

Vid 2024 års utgång hade totalt elva projekt avslutats, varav nio under året. Samtidigt pågår 120 projekt[16] (för IF23 NZT-projekt hade ännu inga bidragsavtal undertecknats).

Bland anledningarna till att projekt avslutats kan nämnas oförutsedda avsevärda ökningar av projektkostnaderna (fem projekt), att en projektpartner dragit sig ur (två projekt), ökade råvarupriser (ett projekt), oförmåga att hitta en lämplig köpare (ett projekt), åsidosättande av skyldigheter enligt bidragsavtalet (ett projekt) och oförmåga att fatta ett slutligt investeringsbeslut (ett projekt).

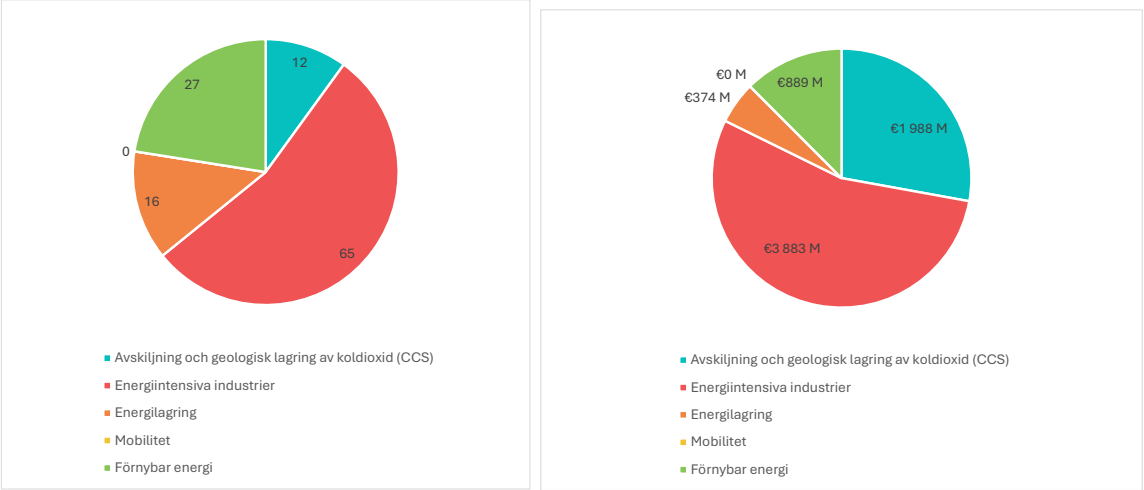
3.3. Portfölj efter sektor

Fondens portfölj[17] omfattar följande fem kategorier:

(i) Avskiljning och geologisk lagring av koldioxid (CCS).
(ii) Energiintensiva industrier (EII).
(iii) Energilagring.
(iv) Mobilitet.
(v) Lagring av förnybar energi.

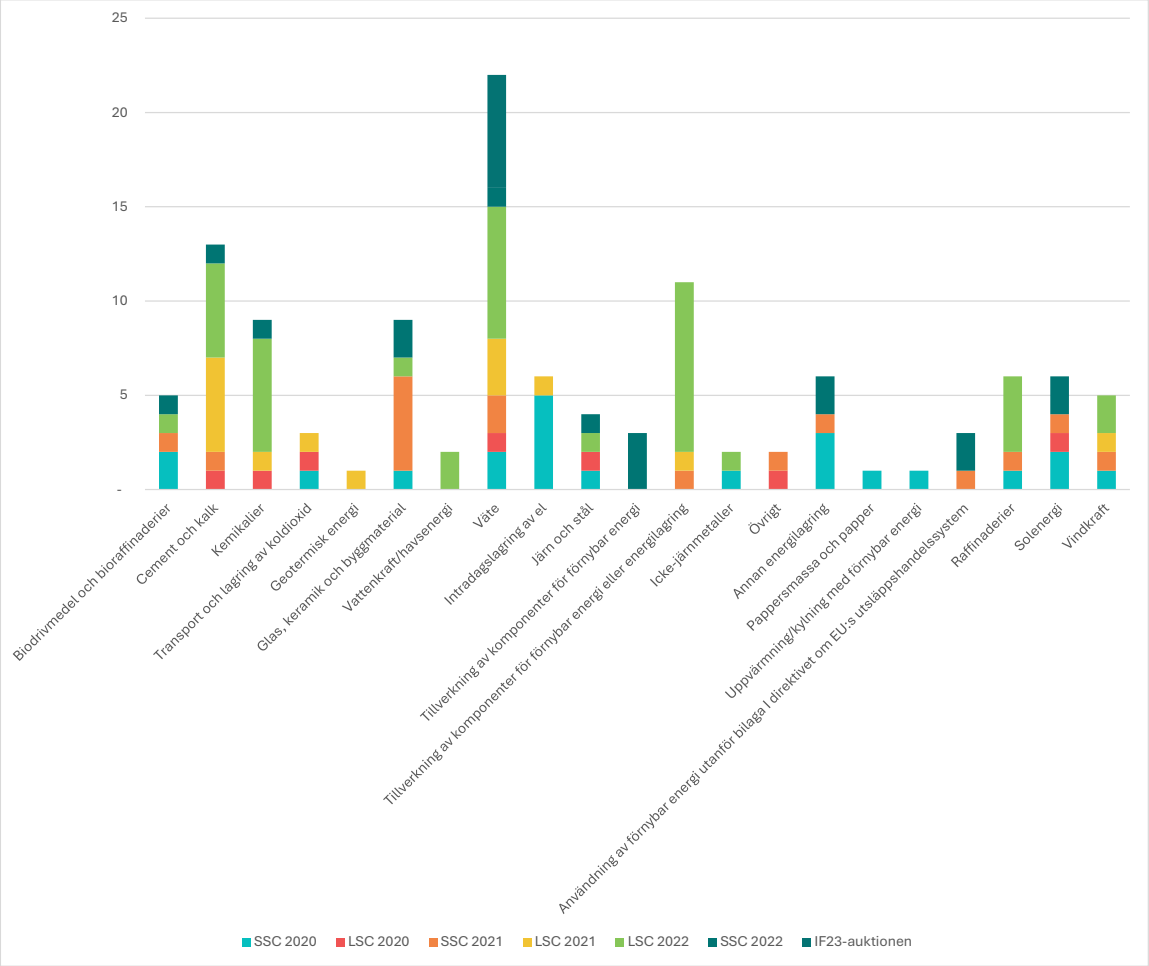
[16] Som ”pågående projekt” räknas undertecknade projekt som har inletts men ännu inte avslutats.

[17] All portföljanalys baseras på projekt som är aktiva (dvs. som inte har avslutats) och som hade undertecknade bidragsavtal den 31 december 2024. Sex av de sju vätgasprojekten från IF23-auktionen ingår därför, medan inga projekt från ansökningsomgången IF23 NZT fanns i portföljen vid den aktuella tidpunkten.

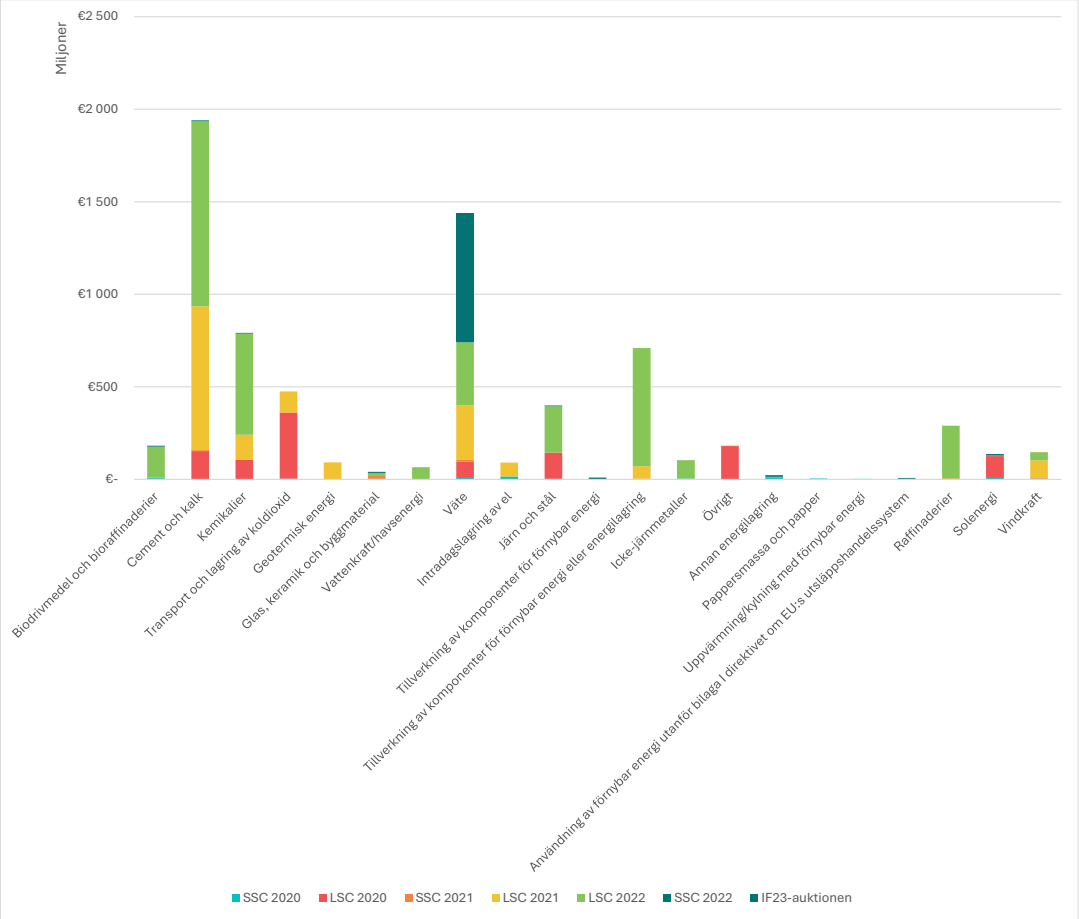

Figur 9: Projektfördelning efter kategori (antal projekt och beviljad finansiering)

De vanligaste sektorerna i fondens portfölj är vätgas (22 projekt), cement och kalk (13 projekt) och tillverkning av komponenter för förnybar energi eller energilagring (11 projekt). Den sektor som får mest finansiering (1,9 miljarder euro) är fortfarande cement och kalk, på grund av de betydande investeringar som cement och kalk-projekten, som i allmänhet omfattar CCS-teknik, kräver. Den sektor som fick det näst största stödbeloppet (1,4 miljarder euro) var vätgas, eftersom vätgas är en sektorsövergripande investering som stöder utfasning av fossila bränslen inom en rad sektorer, däribland luftfart och sjöfart (genom syntetiska bränslen), energiintensiva industrier (ersättning av fossila bränslen i olika processer, inklusive ståltillverkning och värmeproduktion) och elproduktion (långtidslagring av energi). Investeringarna är också stora inom kemikaliesektorn (790 miljoner euro) och raffinaderier (290 miljoner euro), med en rad olika projekt som syftar till att ersätta fossila bränslen med huvudprodukter som plast, biobränslen, metanol, ammoniak och organiska kemikalier.

Figur 10: Antal projekt per sektor

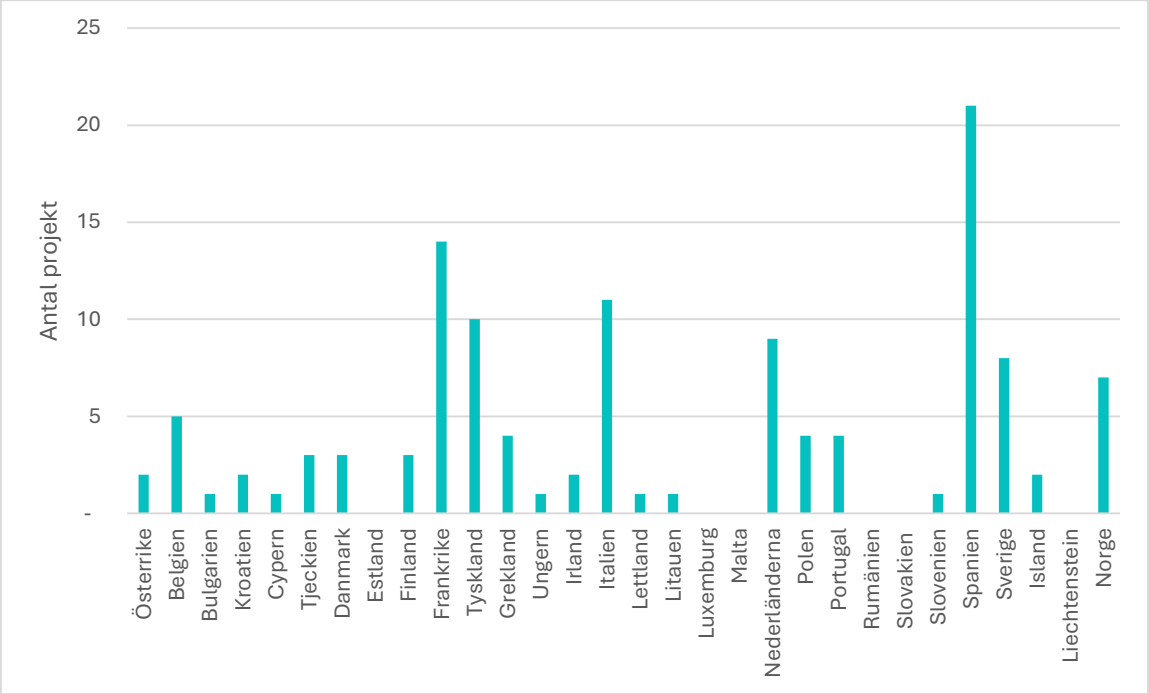

Figur 11: Beviljad finansiering per sektor

3.4. Geografisk balans

I slutet av 2024 hade 24 av de 30 stödberättigade länderna i EU och EES undertecknat minst ett projekt med stöd från innovationsfonden. 14 länder hade minst tre pågående projekt. De länder som har det största antalet projekt är Spanien (21), Frankrike (14), Italien (11), Tyskland (10) och Nederländerna (9). Resultaten av ansökningsomgången IF23 innebär att antalet länder med minst ett projekt i innovationsfondens portfölj kommer att stiga till 26, då både Estland och Slovakien har tilldelats projekt.

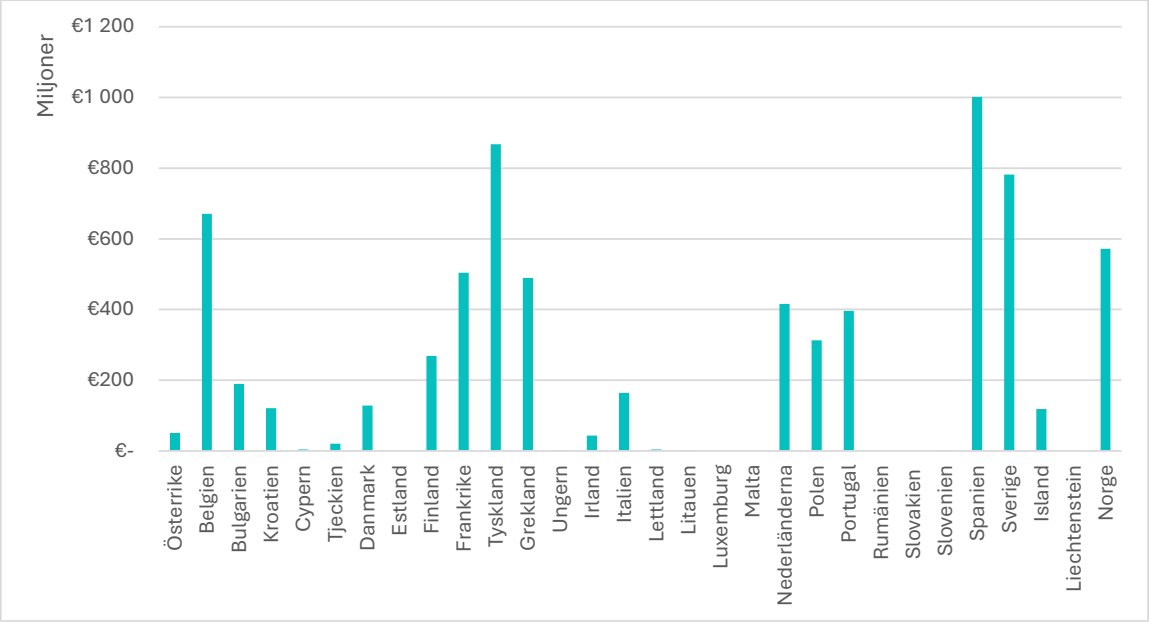
Huvudorsaken till att få projekt fick finansiering i de övriga länderna är att det inte inkom så många förslag från dessa länder. Fram till och med ansökningsomgången IF23 hade sökande lämnat in sju projekt som uppfyllde kraven i Rumänien, två i Luxemburg och ett i Malta. Inga ansökningar inkom från Liechtenstein.

Figur 12: Antal projekt per första lokaliseringsland[18]

Sett till finansiering har Spanien (1 miljard euro), Tyskland (867 miljoner euro), Sverige (782 miljoner euro), Belgien (671 miljoner euro) och Norge (572 miljoner euro) fått störst andel av innovationsfondens stöd. Skillnaden mellan finansiering och projektantal beror på att projekten i genomsnitt är större i länder som Belgien, Norge och Sverige. En högre andel av projekten i dessa länder är energiintensiva industriprojekt, såsom projekt för grönt stål eller CCS-projekt, som tenderar att vara större, kapitalintensiva investeringar.

[18] Utgångspunkten är den huvudsakliga platsen för genomförande av respektive projekt. Bidragsmottagande land beaktas inte.

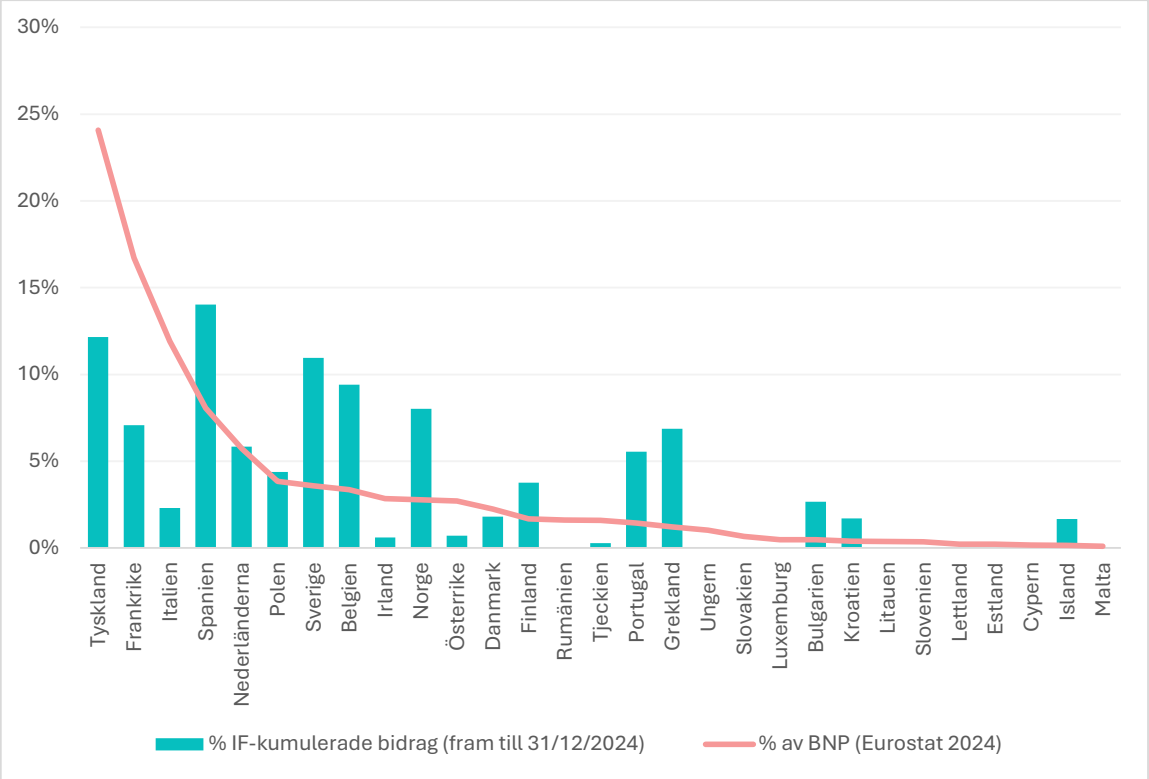
Figur 13: Beviljad finansiering per land

Den geografiska andel av finansieringen som tillfaller ett visst land påverkas naturligtvis av en rad olika faktorer. Bland dessa kan nämnas antalet förslag som ett land lämnar in, storleken på dess ekonomi, antalet stödberättigande industriella verksamheter, det stöd som medlemsstaterna ger till enheter som utarbetar förslag, tillgången till medfinansiering etc. När det gäller auktionsprojekt är elpriset också en viktig aspekt. Projekt tilldelas finansiering från innovationsfonden enbart på grundval av spetskompetens. Geografisk balans beaktas endast i begränsad utsträckning när projekten väljs ut[19].

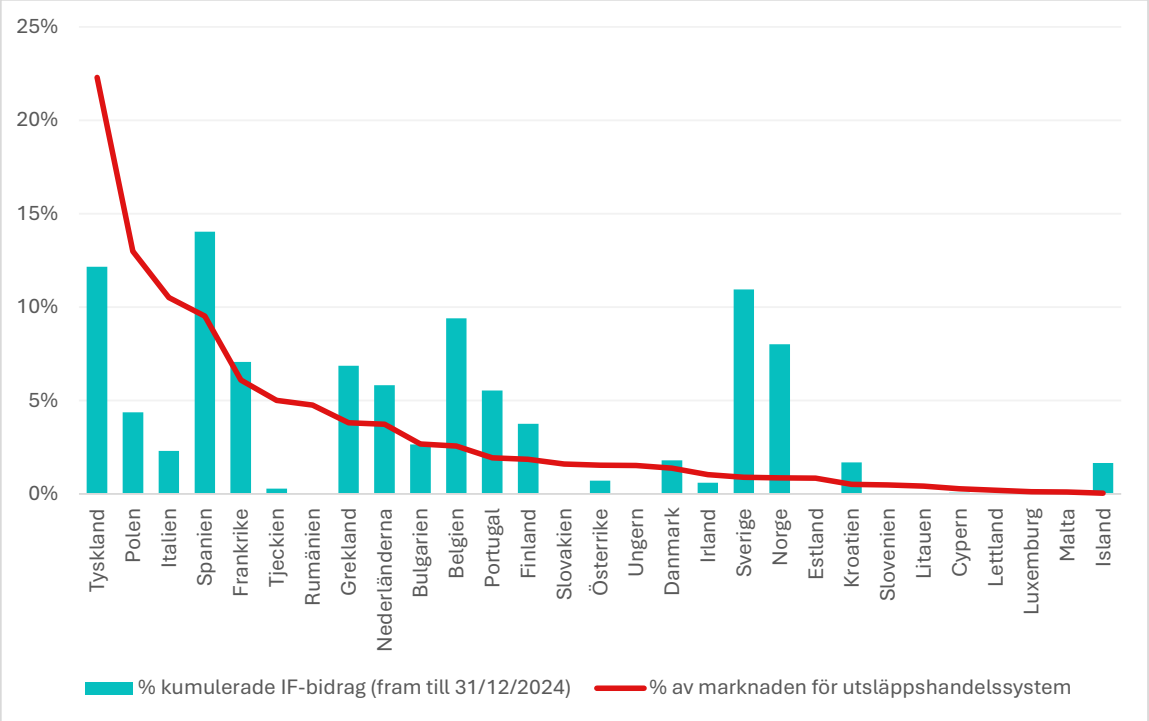
För att illustrera den andel av finansieringen som länderna får i förhållande till storleken på sin ekonomi och förekomsten av relevanta industrier visas nedan en jämförelse mellan BNP och utsläppsandel inom utsläppshandelssystemet.

Jämförelsen visar att stora ekonomier som Tyskland, Frankrike och Italien är relativt underrepresenterade i förhållande till både sin andel i utsläppshandelssystemet och sin BNP. I Tysklands och Frankrikes fall kommer detta förhållande att förbättras i och med resultaten av ansökningsomgången IF23 NZT, där projekt i Tyskland tilldelas en andel på 664 miljoner euro och projekt i Frankrike en andel på 518 miljoner euro. Länder som överpresterar i förhållande till både sin andel av utsläppshandelssystemet och sin BNP är Belgien, Norge, Spanien och Sverige.

[19] När det gäller ansökningsomgången för vanliga bidrag prioriteras förslag från länder med ett mindre antal högt rankade förslag när projekt med samma poäng rangordnas.

Figur 14: Geografisk spridning – andel av BNP[20] och andel av finansieringen från innovationsfonden

Figur 15: Geografisk spridning – andel av utsläppshandelssystemet[21] och andel av finansieringen från innovationsfonden

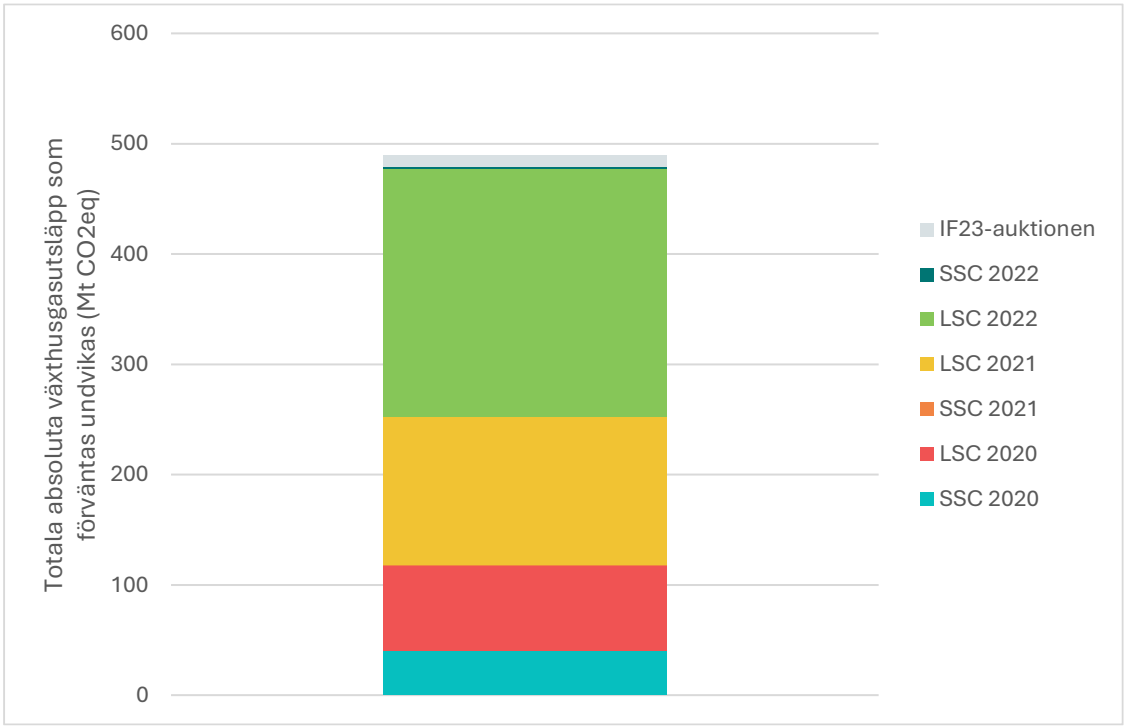
20 Bruttonationalprodukt vid 2024 års marknadspriser (Eurostat 2025).

21 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sv/TXT/?uri=CELEX:32020D2166.

Innovationsfonden har infört flera mekanismer för att hjälpa alla medlemsstater och EES-länder att lämna in förslag av hög kvalitet till innovationsfonden. Bland dessa mekanismer kan nämnas nationella kontaktpunkter i alla medlemsstater, tekniskt stöd för länder med låg deltagandenivå och tillhandahållande av projektutvecklingsstöd med särskilda geografiska nyckeltal.

3.5. Undvikande av växthusgasutsläpp

De 120 projekt som fanns i innovationsfondens portfölj vid 2024 års utgång förväntas resultera i undvikande av totalt 489 miljoner ton koldioxidekvivalenter under sitt första årtionde i drift, vilket motsvarar i genomsnitt 69 euro i finansiering per kg koldioxidekvivalenter som undvikits.

Figur 16: Förväntat undvikande av växthusgasutsläpp per ansökningsomgång

4. KOMMUNIKATION OCH ÅTGÄRDER FÖR ÖKAD SYNLIGHET

4.1. Nätverket av nationella kontaktpunkter

Fonden stöder aktivt nationella myndigheter och erbjuder återkoppling genom deltagande i nationella informationsdagar och lokal utåtriktad verksamhet. Inom ramen för arbetsflödet ”Tekniskt stöd till medlemsstater” har utbildningstillfällen genomförts för fondens samtliga nationella kontaktpunkter. Kommunikationsmaterial på lokala språk har också tillhandahållits, i syfte att underlätta de nationella kontaktpunkternas utåtriktade verksamhet och kommunikationsinsatser på lokal nivå. Under 2024 anordnades fem utbildningstillfällen om ämnen som kommunikationsstrategier, mekanismen för auktionen för förnybar vätgas och möjligheterna att kombinera fondens bidrag med andra offentliga finansieringskällor på både EU-nivå och

nationell nivå. De nationella kontaktpunkterna har hållits uppdaterade om den senaste politiska utvecklingen via regelbundna framstegssamtal. Detta arbetsflöde fortsätter under 2025 med ett nytt kontrakt som syftar till att stärka de nationella kontaktpunkternas roll när det gäller att främja fonden på lokal nivå och hantera frågor från sökande på ett effektivt sätt.

4.2. Innovationsfondens expertgrupp och interaktion med berörda parter

Kommissionen anordnade två möten för fondens expertgrupp 2024, den 27 juni och den 14 november 2024[22]. Vid mötena presenterades resultaten av IF23-auktionen och ansökningsomgången IF23 samt resultaten av samrådet med berörda parter om den kommande ansökningsomgången IF 2024. Villkoren för 2024 års auktion för förnybar vätgas (IF24-auktionen), inklusive auktioner som en tjänst, diskuterades också. Viktiga punkter om de kommande ansökningsomgångarna för 2024 avseende nettonollteknik (ansökningsomgången IF24) och tillverkning av battericeller för elfordon (IF24-batteri) presenterades också. Syftet med mötena var att presentera den senaste utvecklingen inom fonden och att samla in synpunkter från stödberättigade länder och företrädare för industrin om riktningen för fondens framtida utveckling.

4.3. Kunskapsutbyte

Aktiviteterna för kunskapsutbyte syftar till att dela erfarenheter och politisk återkoppling som erhållits vid tillämpningen av banbrytande teknik med projektutvecklare, investerare, offentliga myndigheter och allmänheten. Under 2024 anordnades tre särskilda evenemang för kunskapsutbyte bakom stängda dörrar, med fokus på olika tekniska inriktningar. Det första, som hölls den 21 mars 2024, hade fokus på värdekedjan för förnybar energi med politisk återkoppling för lokala, regionala och nationella myndigheter samt myndigheter på EU-nivå. En andra workshop hölls i oktober 2024 på temat CCS. Den sammanförde projekt för avskiljning av koldioxid som stöds av innovationsfonden med aktörer som potentiellt skulle kunna bedriva verksamhet för koldioxidlagring och företrädare för medlemsstaterna och kommissionen. Slutligen hölls en workshop om vätgasprojekt, med fokus på de viktigaste lärdomarna om projekt, från tillståndsgivning till uppförande. En sammanfattning av kunskapsutbytet finns i *Annual knowledge sharing report of the Innovation Fund* (inte översatt till svenska).

Den 11 april 2024 anordnade kommissionen och Cinea den fjärde konferensen om ren teknik. Deltagarna utforskade olika sätt att stödja europeisk tillverkning av utrustning för ren teknik samt komponenter för förnybar energi och energilagring. Kommissionens verkställande vice ordförande Maroš Šefčovič inledde konferensen med att betona betydelsen av tillverkning av ren teknik för Europa. Flera projekt visade på konkreta inriktningar och lösningar till stöd för Europas omställning till klimatneutralitet. Konferensen avslutades med en debatt om att frigöra investeringar för tillverkning av ren teknik. Evenemanget lockade en varierad publik som innefattade beslutsfattare, investerare, branschledare och andra berörda parter som bidrog till att öka medvetenheten om de många affärsmöjligheter som innovationsfonden erbjuder offentliga och privata finansiärer. Totalt deltog 400 personer på plats, medan 900 personer deltog online genom att ansluta sig till liveströmmen, vilket visar på evenemangets omfattande räckvidd.

[22] Mötesprotokollen finns tillgängliga här: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-funding-climate-action/innovation-fund/innovation-fund-expert-group_sv.

4.4. Framgångshistorier

År 2024 utarbetade GD Klimatpolitik och Cinea sju projektberättelser som fungerar som viktiga kommunikationsverktyg för att förklara komplex teknik på ett sätt som är lätt för EU:s invånare att förstå. Berättelserna spelar en avgörande roll när det gäller att öka medvetenheten om EU:s initiativ för att ta itu med klimatförändringarna. De belyser de konkreta effekterna av EU:s utsläppshandelssystem och innovationsfonden och informerar lokalsamhällen om regionala projekt för att främja egenansvar och stolthet. Projektberättelser ökar dessutom synligheten och skapar möjligheter för projekt att locka till sig potentiella investerare och intressenter, samtidigt som de stärker allmänhetens stöd på lokal nivå. Berättelserna finns publicerade på GD Klimatpolitiks webbplats och delas också på våra medieplattformar, så att vi kan nå en bredare publik.

5. SLUTSATS

Under 2024 befäste innovationsfonden ytterligare sin roll som ett centralt instrument för att stödja EU:s omställning till klimatneutralitet. Vid slutet av 2024 hade fonden avsatt 11,2 miljarder euro[23] för att driftsätta banbrytande teknik, få ut den på marknaden och skala upp teknik med högre mognadsgrad samt stärka kopplingarna till andra EU-program och finansinstitut och på bred front utbyta de lärdomar som dragits under processen. På detta sätt har innovationsfonden avsevärt bidragit till en kostnadseffektiv utfasning av fossila bränslen från den europeiska industrin och samtidigt stärkt industrins konkurrenskraft och energitrygghet. Det faktum att ansökningsomgångar och auktioner fortfarande är övertecknade belyser behovet av offentligt stöd och visar hur relevant fonden är för Europas utmaning att bli den första klimatneutrala kontinenten senast 2050.

Även när det gäller att främja målen i given för en ren industri och genomföra EU:s plan för hållbart välstånd och konkurrenskraft förblir fonden högst relevant. Även om det finns tydliga möjligheter att utveckla välbehövliga lösningar för minskade koldioxidutsläpp kvarstår också utmaningar att ta itu med. För att bidra till att göra innovativa projekt mer framgångsrika och uppmuntra förslag från alla medlemsstater stärker innovationsfonden sina verktyg för förhandsstöd i projektutvecklingsskedet. I synnerhet kan projektutvecklingsstödet och stödet till de nationella kontaktpunkterna förbättra den geografiska och sektoriella balansen ytterligare. Innovationsfondens ”som en tjänst”-funktioner kan å sin sida öka fondens genomslag och minska den administrativa bördan för såväl sökande som nationella förvaltningar.

Innovationsfondens dynamiska portfölj omfattar redan 199 aktiva projekt, utvalda i 26 länder, och växer allt snabbare. I oktober 2024 tillkännagavs det att ytterligare 85 projekt i 18 länder hade valts ut bara från ansökningsomgången IF23 NZT. I och med inledandet, i slutet av 2024, av ansökningsomgångar för nettonollteknik, batteritillverkning och förnybar vätgas till ett värde av 4,6 miljarder euro fortsätter fonden att befästa sin roll när det gäller att påskynda industrins utfasning av fossila bränslen och skala upp strategisk ren teknik i hela EU.

[23] Omfattar pågående projekt som redan undertecknats och projekt som valts ut från IF23 men ännu inte undertecknats.